

Wäl COVID-19: Thiecnj ken luɔɔdiɛn

Gör luɔɔt wäl kä jek luɔɔc thiecnj kä ji njäcä Bryan Health experts.

*Tite: Läär ke kuic wal rei FAQs titi tuɔɔke ke läärj t̄j kuyi tin b̄ä ke p̄eth ciaŋ. Jen ɛ läär baap̄ä m̄j /ca dee lat i nyooth duɔɔp kel ke ciaŋ wal kä ram kel kä naath tin ji juɔth.
Ke pay kel 28, 2021*

L̄at wäl

➤ Wal l̄at ke ke iɔi?

En Pfizer-BioNTech ken Moderna ke wal mRNA, t̄j cuŋ ke j̄äk ribonucleic acid. Wä ɛmɛ l̄at je guɔɔth m̄j thil thel. Cäät, d̄ɔŋ c̄j je k̄ɔŋ liŋ en ȳöo th̄aŋ wal cet ke wal thony-thonyä goor ken toŋ min t̄ath ke ke. mRNA technology /ce ke gör – jen thile thel t̄j goore kä jake naath tin tääth je kä ȳöo ba pek m̄j diit l̄at ke guɔɔth m̄j t̄ɔt.

➤ Kä ke ȳöo kem wal titi t̄ath ke ke ke mal, t̄ëe ke k̄aath t̄j njac ke t̄j ca bal?

ȳy. mRNA technology jen /cie pay tuɔɔk – kue la ȳöo njä in ca jek ke run dial t̄ëe c̄j we jake naath kä ȳöo ba je l̄at ke p̄eth en wäl juɔth COVID-19.

➤ Kä ɛŋu m̄j laar booth dolä luaak kuɔth ji K̄ëetholik kä Amerka je ke kuic wal?

Guil min laar bööth dolä luaak kuɔth K̄ëetholik kä Amerka je kä:
usccb.org/moral-considerations-covid-vaccines

C̄ar ke kuic wäl

➤ ȳän b̄ä wäl COVID-19 jek iɔi?

The Lincoln-Lancaster County Health Department t̄ëe ke c̄ar ḡr̄ä piny ke jek wäl kä naath tin cieŋ kä Lancaster County. M̄j cieŋj kä county d̄ɔɔdien, b̄j dhil ruac ke mukt̄ap puɔlä puɔany wecdu.

Ḡr̄ piny ke ciaŋ wal kä naath tin cieŋ kä Lancaster County:

- Thiän wargak rei j̄ɔam (ca je l̄at ke thok Liŋel̄ith ke thok Spanish) ka: covid19.lincoln.ne.gov
- Läär ɛmɛ ba je guic ke kuic guɔth in baa tom ji
- M̄j c̄j n̄in tumädu cop, b̄j mukt̄ap puɔlä puɔany ji l̄ar läär

M̄j thile guɔɔth m̄j jek̄i internet th̄in, c̄ɔl mukt̄ap puɔlä puɔany Lincoln-Lancaster County ke 402-441-8006.

Guil webthaay ke kujic läärj tin
pay ben: bryanhealth.org/vaccine

Bryan Health

➤ **Wäl thöp je idj?**

En wäl goore tuom dan rew ka raal wuka ran cet ke taa in laa tuom ke wäl thony-thonyä ke je. En wäl Pfizer thöp je ke nin 21 ti gööl; ka wäl Moderna thöp je ke nin ti 28 ti gööl.

➤ **yän bä yiqou yuor piny ke kök wäl COVID-19?**

Kuume gune wal baar e rön ka naath dial rei wec a thil kök. Dön dere te ke mi nar e ke thop wal.

➤ **Wal baa ke daak idj?**

En DC ken kuume wec Nebraska te ken ke cap wal mi thil diw. Ken cap titi luake muktäpni ke duop in baa wal tin nham lath thin. Ken cap we ken ke mi rep ke r e bi ke cop ka webeite ni muktäpni puä puany tin tatanj.

➤ **Ke naayth tin pek runkien ni ken tin ba jakä yöö baa wal jek? Baa gaat tom bä ke jen wäl?**

En FDA thop luänjä ke kan wal eke p'oth (EUA) ke kuic wal laare pek pek runj gan tin dee wal kan. En wäl Pfizer ca je guic ka gaat ti kuiy ti runkien 12, dunde yöo tee ke yöo dee je kan ke peth (EUA) e naath tin runkien 16 e we nham ke jen guath eme. En wäl Moderna tee ke EUA ka naath tin runkien 18 e we nham dunde yöo not e guic ke je min dere goaa ka gaat tin jiaacni.

➤ **Kä en tuom thon-thonyä jen dere yä gan ke juey COVID-19?**

Wäl thony-thonyä /ce ji dee gan ke juey COVID-19, dunde yöo dere ji gan ke yinpiluehdha (flu) bä cet ke COVID-19. Jen be ji jakä thil juey mi dijt. Kan wal thony-thonyä ke jen ruop eme goaaye a lenye taa in wen.

➤ **Mi cä njoth ke COVID-19, goore je bä i baa yä leni tom nyek? En buom puany ke kor COVID-19 la janye e baäl gaar wal juath COVID-19?**

Gan in jek raane ke jek luenjä (min cal ke i buom puany cäkä) lape a gööl ke juey n kap, ka läanye r ka naath. Ke yöo en bayrath paye tuok, kuic kon pek in bi jäänj ke buom puany cäkä. Min ca nen ke nham - ka thaan nath - nyoothe je en yöo buom puany cäkä /ce dee jäänj ke guath mi baar, ke yöo no goor kon wal.

Goo wal

➤ **Kä en wäl dere yä nöj juey COVID_19?**

yey, en wäl thile reide bayrath mi tek. Thile luenj COVID-19 mi dere met nöön.

➤ **Wäl eme dere DNE dä ger?**

yey. Ken wal Pfizer ken Moderna ke wal wal mRNA, dunde yöo duop in lat ke ke /ce DNA dan dee met ger. En mRNA technology mek je ke yöo jen pethe ke lat wal ti nuan ke guath mi tot a leny dup dial tee nham. mRNA jen thile yöo be jenetik puany ran ger kie rit (DNA) ke duop ddiem. ken wal titi lä ke keel ke gään puany cäkä ke yöo ba gan (buom puany cäkä) thöp keel.

➤ **ken wal dial titi dee kenjä nöj yöo baa yä jek ke them i taa ke COVID-19?**

yey, dunde yöo dere thiak en yöo ram ci ke kan derew te ke antibody.

➤ Kä ken wal dee ke te ke dɔɔdien mɪ dēē nōōŋ ε ken? ke tinkien ken tin dēē nōōŋ ε wal?

dere te ke kɔkien tɪ dee tuɔɔk kä wal. Rɪw kä tin la tuɔɔk tin caa lar ke:

- Bēc ken tieth
- Bēc rääl ken
- Bak wec
- Cuɔɔ puəəny
- thuɔɔk riεp
- wəŋkuri
- Tuɔɔruɔɔŋ
- kɔɔ
- lēth puəəny

Guəthnɪ tɪ ŋuan ken titi laa kuiy ke, duŋde ʏöө dere tuɔɔk en ʏöө ken dēē la puəəny nyon. ken titi päär ken ke tin la tuɔɔk kä wal FDA-tin kɔŋ tin caa ŋäth nɪ wen. mɪ ci ke tuɔɔk, la mal ken jɔɔc kv nɪn diɔk tin nhiam kä bɪ ke thhuk rei nɪnɪ daŋ diɔk bä ke kɔɔ çəŋ in tuɔɔk ke ke.

➤ ke ŋunɪ ken tin te rei wəl?

Ŋɔak tin te rei wal mRNA daŋ rεw tin kən ke ke pēth (Emergency Use Authorization (EUA)) ke:

Latdien	Pfizer-BioNTech wäl COVID-19	Wäl Moderna COVID-19
mRNA	Nucleoside-modified mRNA encoding the viral spike (S) glycoprotein of SARS-CoV-2	Nucleoside-modified mRNA encoding the viral spike (S) glycoprotein of SARS-CoV-2
Thiol	2[(polyethylene glycol)-2000]-n, N-ditetradecylacetamide	Polyethylene glycol (PEG) 2000 dimyristoyl glycerol (DMG)
	1,2-distearoyl-sn-glycero-3-phosphocholine	1,2-distearoyl-sn-glycero-3-phosphocholine
	Cholesterol	Cholesterol
	(4-hydroxybutyl)azanediyl)bis(hexane-6,1-diyl) bis(20hexyldecanoate)	SM-102 (Proprietary to Moderna)
Salts, sugars, buffers	Potassium chloride	Tromethamine
	Monobasic potassium phosphate	Tromethamine hydrochloride
	Sodium chloride	Acetic acid
	Dibasic sodium phosphate dihydrate	Sodium acetate
	Sucrose	Sucrose

➤ Dee män tin ruētɪ wəl kən bä?

mä tin ruētɪ tin ce moc COVID-19 dere bēc kä ke εlɔŋ en juey ken bēc ruetä ke kuic luenä nεmε. Läär kuiyε tämε ε pek kä ciaaŋ in dēē jek mal ke kuic wal COVID-19 ke kuic mään tin ruētɪ. Läär mɪ kuiy mɪ caa jek kä ley nyoothε je en ʏöө thile riek malä mi cɪ jɔɔc kä kuɔɔŋ tēē ca tom ke wäl COVID-19 nɪ Moderna ke nhiam kie ke ker ruetädien. caa ɡɔɔ ŋäçä kä naath rialɪkă kä naath tin la tətɪ jke wal guɔɔɔr ke min tuɔɔk kä naath tin ʏɔəəŋ ke wal ke ke tin ruētɪ. Wal mRNA ken /cɪ ke wal teekä. ken wal mRNA jen caa je ʏuəth piny ke pēth ε çəŋ laɪ thelulɔɔrä kä /cε len cop rei daəŋ thelä. kä min ŋaç ke tämε, jɪ ŋäçä ŋäəth kenε en ʏöө wal mRNA cetε ke mɪ thile riek mɪ dee kenε nōōŋ kä ram ruet kie gat in te jicdε. kue la ʏöө rik tin deew tuɔɔk kä wal mRNA kä ram ruet ken gat in te jic ŋot ke /caa ke ŋaç ke ʏöө en wäl ŋotε /kəne nɪ guic kə naath tin ruētɪ.

Mɪ thöp ke çəəŋ, naath tin ruētɪ ken naath tin yoop ciaaŋ puəlä puəənydien ken baa pek in dɔɔ juey COVID-19 naath ke je wic tit, ciaaŋ puəəny raam in ce moc juey ke duɔɔp in dere jek juey COVID-19, rik tin dee tuɔɔk kä je ken gat in te jic, ɡɔɔɔ wal, tin dee tuɔɔk mɪ ce wal kən ken thil läär mɪ ɡɔəə ke kuic naath tin kən ke wal kä ruet ke.

Thile dup tɨ gɛc kɛ them ka naath tin ruɛtnɨ kɛ guʌʌth in kʌn wʌl COVID-19 nɨ kʌn. Naath tin gʊr kɛ ruet ken /ca ruet bɨ pʌl kɛ kʊr kʌnʌ wʌl mRNA COVID-19 kʌn.

Kɛ gʊr guɛc lʌʌrɨ ken guʌth tin lat kɛ laath thɨn kʌ kɨmnɨ Bryan Health kɛ jɛn ciʊʊk ɛmɛ, jɨn guɛlɨ kʌ: bryanhealth.org/vaccine-pregnant

➤ **kʌ mʌn tin lueth gaatkien dee ken wal kʌn?**

Thile lʌʌr kɛ ciaaŋ malʌ wal COVID-19 kʌ naath tin lʌr kɛ min dee tuʊʊk kʌ wal mRNA COVID-19 kʌ gaath tin luɛth kɛ cak thin kɛ cak tin tʌth kɛ. Wal mRNA /kʌn kɛ lʌt ɛ la tɨ dee riɛk nʊʊŋ kʌ gaath tin lueth. Ram lʌr kʌ tɛɛ rɛi naath tin cal lar ɛn yʊʊ dee wal kʌn, bɛ ku guic ɛ jɛn mɨ dɛrɛ wal COVID-19 kʌn.

➤ **En tuʊʊmdɛrɛ ciaaŋ dapʌdʌ yʌr?**

Thile duʊʊr mɨ nyooth jɛ ɨ wʌl dɛrɛ ciaaŋ dapʌ ran yʌr. Dɛrɛ tuʊʊk ɨ la linɨ laath kɛ jɛn kuic ɛmɛ, duŋdɛ yʊʊ /kʌn jɛ met nyuʊʊth. Mʌn tin yʊʊn yʊʊ bɨ ruet cua kɛ pʌl raar kʌ gʊʊʊr nʌcʌ nɛmɛ. Nʌc kʊ jɛ ɛn yʊʊ liak kɛ guʌʌth tɨ nʌn kɛ ciaaŋ wal la tuʊʊkɛ rɛi pʌthnɨ dʌŋ rɛw, kʌ naath tin nʌn rɛi gʊrʌ nʌcʌ cua kɛ guʊʊr kɛ pek mɨ cet kɛ pʌth rɛw. Riʌt ɛ tɛ pinyʊ bee kʌ CDC: “Naath tin yʊʊn yʊʊ bɨ kɛ ruet thilɛ mɨ gʊʊr yʊʊ ba ɛpɛdien pʌl kɛ kʊr kʌnʌdien kɛ wʌl mRNA COVID-19.” Jɨn ruac nɨ kɛ ram in yooop ciaaŋ puʌlʌ puʌʌnydu mɨ tɨi kɛ duʊʊr dɛdien mɨ caari.

➤ **yʌn ca buʊʊm puʌʌnydʌ nyɛk kɛ lʌt, dee wʌl kʌn?**

Wʌl ɛm thilɛ jɛ bayrʌth miʌ tek rɛidɛ, inʊ jɛn thilɛ jɛ rik luenʌ kɛ kʊkɛn tɨ dɛrɛ nʊʊŋ kɛ ciaaŋ bumʌ puʌʌny ran. kuɛ la yʊʊ laar CDC jɛ ɨ ram tɛ kɛ riɛk bumʌ puʌʌny dɛrɛ tuʊʊk ɛn yʊʊ bɛ tɛ kɛ riɛk kɛ ciaaŋ juʌth COVID-19. Lʌʌr in dee gʊʊy wʌl nyooth kʌ ken naath titi nʊtɛ min dee ciaaŋ malʌdien kule lar ken bun titi. Dɛrɨ tuʊʊm COVID-19 kʌn mɨ thilɛ jɨ duʊʊr mɨ guʌc kɛ ciaaŋ wʌl. Nɛmɛ ɛ ɛr mɨ bɨ kʌm raar ɛ jɨn kɛ kʊr kʌ mɨ cɨ ruac yɛn ram in yooop pual puʌʌnydu.

➤ **yʌn tʌʌ kɛ buʊʊm puʌʌny mɨ gʊʊa – dee wʌl kʌn?**

Naath tin tɛ kɛ buʊʊm puʌʌny mkɨ gʊʊa /kʌn kɛ pʌl raar kʌ kʌn wal , duŋdɛ yʊʊ thilɛ lʌʌr mɨ tɛ wʌnʊ kɛ gʊʊy ken thil rikʌ wal mRNA COVID-19 kɛ ken naath titi. Jɨ juʌʌthnɨ tin tɛ kɛ ken titi kʌ thil mɨ guʌc kɛ kʌn wal baa wal kʌ ɛ ken.

➤ **yʌ tʌʌ kɛ Guillain-Barré syndrome – dee wʌl kʌn?**

A mʌni walɛ, thilɛ duŋ Guillain-Barré syndrome (GBS) mɨ ca lar kɛ kʊr kʌnʌ wʌl ɛ naath tɛɛ ca nhʊk kʌ Pfizer-BioNTech kɛ Moderna COVID-19 tɛɛ yʊʊn jɛ. ɛn lɛŋ ɛmɛ thilɛ jɛ mɨ dɨit m; dee tuʊʊm pɛn. Naath tin tɛ kɛ lɛŋ GBS dee ken wʌl mRNA COVID-19 kʌn ɛni mɨ tɛɛ kɛ mɨ guʌc kɛ ciaaŋ wal.

➤ **Iyʌn tʌʌ kɛ lɛŋ Bell’s palsy – dee wal kʌn?**

Cuɛ tɛ kɛ lʌʌrɨ tɨ kɛl kɛ ciaaŋ Bell’s palsy kʌ naath tɛɛ ca yʊʊn wal dʌŋ rɛw titi, duŋdɛ yʊʊ kuiy pek ɛɛ cɨ tuʊʊk kɛ jɛ kʌ pek naath kɛliw in dʊŋ. Ken cua kɛ guic /cɨ kɛ took wal. Naath tin tɛ kɛ lɛŋ Bell’s palsy dee ken wal mRNA COVID-19 kʌn ɛnɨ mɨ tɛ ken kɛ kʊkɛn tɨ guʌc tɨ wal.

➤ **yʌn tʌʌ kɛ kuuk – dee wʌl kʌn?**

Tɛɛ thɨn kɛ baŋ tɨ kuiy ɛn yʊʊ dee wal kuuk mi lɛm nʊʊŋ.

Jɨ juʌth /caa wʌl deɛ kʌn mɨ:

- Tɛ ken kɛ kuuk mɨ dɨit kʌ wal mRNA
- Cɛ raan moc kuuk kɛ guʌʌth in nhiam in kʌnɛ tuʊʊm in nhiam thɨn kɛ wʌl mRNA COVID-19. kuuk mɨ tuʊʊk kɛ pɛth laa nanɛ rʊ kɛel kɛ nyuuthnɨ tɨ gʊʊl tɨ guʌc kʌ rʊ kʌ jɨ juʌthnɨ tɨ gʊʊl. ken dee ken a nyuuthnɨ tɨ tɛɛ reidien kɛ tuʌʌl, kuuk, nʌak, puʊt nhiam kaan, thok kɛ liʌʌk, nyuʊʊn

cäärä, wiji wec, luaaŋ, rooth yieekä, kuëë riemkie kuet lbaac, jaal, ñök, ñoot jiec, cith ken kɔkien. (cɪ ke ken dial ken titi cuŋ tɔ ke kuuk –bi raan la ke kuic puɔlä puɔanydu ji nyuoth dääk kamä nyinä kuukä ken tin kɔkien tin ñooŋ wal kɔkien ke.)

- cä te ke kuuk ke pëth ke kɔr känädu ke polysorbate

Thile luek rei EUAs ke kuic thopa wal ka naath tin kän wal kuukä tin kɔŋ (cäät, kuan, ley cien, kɔaam tin moc naath, guaath cieŋä, cak jien, toŋ, kie wal tim math ke ke thok) kie lëŋ kä kar tɪ te ke kuuk. CDC laare je i lëŋ kuukä mɪ kuiy ke kɔr känä wal tin math kie tuɔɔm jen / cɛ lotnɪ yöö tää ke mɪ guac ke yöö dee raan tom ke wäl COVID-19.

Mɪ cɪ kuuk mɪ diit tuɔɔk kɔ ji ke pëth ke kɔr mäthä wäl kie tuɔm kie tɪi ke mɪ diiwɪ ke ciaan benä kuukä ke kɔr wal, ruacnɪ yen kimdu ke kuic gɔɔyä ken jiaäkdɛ.

➤ **yän tɔɔ ke wal gupä – dee wal kɔŋ?**

Wal gupä ken ke wal tɪ nyuɔn-nyuɔn tɪ laa tuɔm ke piny gupä ke kuic yirä puɔany ke diääni tin gööl. E dak, naath tin kɔŋ ke wal mRNA COVID-19 cue ke moc puɔt guathnɪ tin thieek ke guath in ca wal gupä tuɔm thɪn (cet ke nhiam kaan kie thok ran). Mɪ cɛ tuɔɔk inɔ, la jɔcɛ en yöö bi guathdɛ ciak kä derɛ thuuk ke tuɔm. Enɔ /cɛ kän wal dee pen enɪ mɪ tɪ ke duɔɔp d;dien mɪ dee ji pen kän wal. Mɪ cɛ ji moc puɔt mɪ cet ke nɛmɛ tuɔɔk, wer kä kimdu bi ruac ke je.

➤ **yän bä wal kɔkien kädien päl ke guath in thieek ke guath in pay kɔŋ wal COVID-19?**

CDC laare je i “Ke yöö thile läär mɪ rɔŋ ke gɔɔy ken al wal mRNA COVID-19 ke kändɛ keel ken wal tin kɔŋ, en wäl emem baa je kɔŋ kä rɔa, ke pek mɪ päär ke ke nɪn 14 kie nhiam kie ke jɔak ke kän wal tin k;ŋ. Mɪ caa ken wal mRNA COVID-19 kɔŋ kä rɔ ke nɪn 14a thil wal kɔkien, /caa ke bi len nyek ke kän ken math kie tuɔɔm.”

➤ **Kä en çar emɛ bunä bumä puɔany vmv cɔale idɪ?**

Buɔm puɔany emɛ la tuɔɔke min cɪ juey pak ke mɪ reepe rɔ ke yöö laa rɔmɛ ke naath tin te puanykien ke gääŋ lueŋä nɪ wen. Mɪ cɪ pek in diit rei wec thil riek juath, thile kac juarth nhial mɪ diit mɪ dee len tuɔɔk. Cɪ ji ñäcä je lat en yöö kä U.S., pek mɪ 70 ε we kä 80 kä pek nath dial rei wec—pek mɪ bääl bathdɔɔrɪ tɪ 200 bi dhil ñɔɔth ε jen bi bi juey COVID-19 kule cuŋɔ.

Duŋdɛ yöö pek lueŋä derɛ naath naŋ kä ñuan ji juath ke bpek mɪ bi jääny kä bi naath tɪ bathdɔɔrɪ liw. E jen in nyooth yöö wal emɛ gɔaa kändɛ. Ciaan puɔlä puɔany wecdan /cɛ naath ti ñuan bi naŋ kä ken ji juath —cɛ kɔn tiam en tämɛ. Min käni wal tumä, ε jen yöö ci naath luä ke lat bunä bumä puɔany ke yöö bayrath /cɛ bi len ñot ke mɪ reepe rɔ ke yöö bi wäl lat gaŋ nath kɔŋ.

Kä wal

➤ **yän dee wäl ibuprofen (Motrin, Advil) kɔŋ kie acetaminophen (Tylenol) ε ñot / kɔŋ wal tumä COVID-19 kɔŋ?**

Nɛmɛ /cɛ gɔaa, ke yöö min dee tuɔɔk ke kän wäl tumä nɛmɛ /kɔŋɛ ñac tämɛ. Duŋdɛ yöö, mɪ cucɪ ke min tuɔɔk ke kɔr känädu ke wäl, derɪ wal tin jooc bëc kɔŋ bä.

➤ **La tuɔm je cet ke tɔɔ in la tuɔm ke wäl plukä ke ruɔɔn cian?**

yɔ, tuɔm la laŋh je ke rɔal wukä, cet ke duŋ pluak' min run.

Ke kɔr tumä

➤ **Mi ca yä ku tom, dere len ɲot ke mi laṭhä kuum nhiam?**

ɣɔn, ɡoor ken dial ɣöö bane ɲot ke mi bane kuum laṭh, bane tet lak kä bane kam tin cun ke naath tit ke min dee len we tuɔɔk nhiam. Te kɔn rei köör mi diit ke ɡuaɲ täär mi jiääk kä / canɛ bi cuuc, bane wäl emɛ guic i be je thuk.

➤ **Ɛ pek mi ɲin di dere naɲɔ ke kɔr tumä min rewde dee jääny ke buɔm puɔɔny cäkä mɔ?**

Pek laṭ wäl in ɡɔaa dere tuɔɔk kä naath rei ɲini daɲ 10-14 ke kɔr tumä m in rewde.

➤ **Buɔm puɔɔny dere jääny ke ɡuaɔth mi ɲin di?**

Jen /caa je ɲäc en pek in dee jääny ke je en buɔm puɔɔny ke kuic COVID-19, kä ram ci ɲɔɔth ke jen juey kie ram ca tom. Dere jɔɔc bä en ɣöö w'l dere rääp dɔɔdien ɡor ke ɡuaɔth dɔɔdien ke kɔr kä min ca je thöp kä reew.

➤ **Can I give blood after getting the vaccine?**

Cet ke mi caa lar ɛ Bɛɲki Riem kä the Nebraska, thile ɡuaɔth mi liep ke ke thop riem kie pladhma mi ci raan wäl Pfizer kie Moderna jek. Mi ci wäl Johnson & Johnson kie Astra Zeneca jek (ke ɡuaɔth in tää thɲin), liep ke ɲin 14 ɡorɛ je bi rien kule thöp kie pladhme. Yji ci connvalescent pladgma bi thöp mi ca ji tom.